

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Jose Antonio Olea Garaita

*Durango,
Bizkaia
(1930-2016)*

Aurkibidea

Biografia

General Egian jaio arren [Kalebarrian](#) bizi eta hazitakoa da Jose Antonio. Aita ere Kalebarrikoa zuen eta ama Legutiokoa (Araba). 14 urterekin hasi zen [Olma](#) enpresan lanean, eta gerora, [Fumbarri](#) enpresa sortu zuen beste bazkide batzuekin: guztira 51 urtez ibili da fundizioan. Bere aita ere Olman ibilitakoa zen; horrez gain, igeltsero, suhiltzaile eta sukaldari ibilitakoa ere bazen, gerraostean Alondigan ibili zen sukaldari. Durangoko bonbardaketan bere bi anaia, Daniel eta Balasi, eta aitita hil ziren. Beraien etxea jausi zenez, Apatamonasterion eta Bilbon egon ziren Durangora bueltatu arte. Gaztetan, Tabiran eta Culturalean jokatu zuen futboleak. Kurutziaga ikastolako hasierako partaide izan ziren bera eta bere emaztea; San Frantziskoko euren etxean ere 7 ume ibili ziren eskolak jasotzen. 65 urte ingururekin Natxitura (Ea) joan zen bizitzera.

Zintak

DUR-038

- **Proiektua:** Durangoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Data:** 2010-10-20
- **Iraupena:** 85 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Goiria Mendiola, Nerea

DUR-039

- **Proiektua:** Durangoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Data:** 2010-10-20
- **Iraupena:** 25 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Goiria Mendiola, Nerea

DUR-072

- **Proiektua:** Durango 1936
- **Elkarrizketatzailea(k):** Elkartea, Durango 1936
- **Data:** 2013-03-06
- **Iraupena:** 14 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Elkartea, Durango 1936
- **Emalea:** Elkartea, Durango 1936

Pasarteak

1. Gerraosteko egunkariak eta irratiak

- **Erref:** DUR-038/003
- **Iraupena:** 0:03:03. **Hasi:** 00:04:45. **Bukatu:** 00:07:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Aisia » Kultura » Irakurtzea
- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

<p>Zortzi anai-arrebatatik bi bonbardaketan hil ziren, aitonarekin batera. Gerraostean, kalean erdara nagusitu zen eta etxean ez zuten denbora asko egiten. La Gaceta del Norte eta Hiero egunkariak zeuden. Espainiako Ser irrati eta Frantziatik aita Onaindiak "Radio Macuto"n ematen zituen albisteak entzuten zituzten.</p>

2. Egunkari edo tabako-dendak falangistentzako

- **Erref:** DUR-038/004
- **Iraupena:** 0:00:37. **Hasi:** 00:07:48. **Bukatu:** 00:08:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Merkataritza, dendak (kokapena)
- Politika » Jarrera politikoak » Falangistak

Laburpena:

Egunkariak falangearen hezien azpian saltzen ziren. Estankook erregimenaren aldeko ematen zieten.

3. Lan faltarik ez Durangon

- **Erref:** DUR-038/007
- **Iraupena:** 0:03:04. **Hasi:** 00:11:37. **Bukatu:** 00:14:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak
- Ekonomia eta industria » Boom industrialak

Laburpena:

Aitak eta gero berak ere bai, Olma galdategian jardun zuen lanean. Jose Antoniok urtean 365 egun egiten zituen lan. Pezeta bi eta erdi irabazten zituen egunean. Durangon lantegi eta lanpostu asko zeuden; Mendizabalen bertan, 600 langile zeuden. Olman 14 urtez egon zen; tarte horretan, arratsaldetan Oñate iltze-lantegira joaten zen.

4. Kooperatiben sorrera

- **Erref:** DUR-038/011
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 00:21:14. **Bukatu:** 00:23:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak

Laburpena:

Laneko baldintzak txartzen zeudela, kooperatiba mugimenduak hasi ziren. Kooperatiban abade bat egotea derrigorrezkoa zen. Beraiei laguntza ekonomikoa eman zien abadeak.

5. Kurutziaga ikastolaren hastapenak beraien etxean

- **Erref:** DUR-038/021
- **Iraupena:** 0:02:59. **Hasi:** 00:44:49. **Bukatu:** 00:47:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Durangoko ikastolaren sorreran parte hartu zuten. Etxea ordaintzeko zutela oraindik, ikastolarako abala jarri zuten. Lehengo Kurutziagan egon ziren lokal batean, eta gero, San Frantziskoko beraien etxean 7 ume egon ziren. Gabonetan loteria eta errifak egiten zituzten dirua lortzeko.

6. Funbarri sortu zuten

- **Erref:** DUR-038/027
- **Iraupena:** 0:03:07. **Hasi:** 00:55:38. **Bukatu:** 00:58:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak

Laburpena:

Olmatic irten eta Funbarrira joaten ziren lanera. Olmako hogeitaz lagun inguruk sortu zuten geroko Funbarri. Hasieran denetariko lanak egitea egokitu zitzaion.

7. Tabira eta Culturala

- **Erref:** DUR-038/028

- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 00:58:45. **Bukatu:** 01:00:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Futbola

Laburpena:

Tabiran eta Culturalean jokatu zuen futboleko. Futbol-zelaia San Fauston egon zen. "Torneo primavera" jokatzen zuten sasoi hartan. Eneko Arietak, gerora Athleticeko jokalaria izango zenak, berarekin jokatu zuen.

8. Futboleko zapatilak, entrenamenduak...

- **Erref:** DUR-038/031
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 01:04:07. **Bukatu:** 01:05:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Futbola

Laburpena:

Futboleko jokatzeko zapatilak ez ziren gaur egungo modukoak. Lehen edozeintzuk janzten zituzten; arropak taldeak berak ematen zizkien. Culturalean lantegiko ordu asko galdu zituzten eta zuten dirurik jasotzen.

9. Ostegunetan falangera joan behar

- **Erref:** DUR-038/032
- **Iraupena:** 0:00:39. **Hasi:** 01:05:54. **Bukatu:** 01:06:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Politika » Jarrera politikoak » Falangistak

Laburpena:

Ostegunetan falangera joan behar izaten zuten lanetik. Joanez gero ordu beteko jorrala irabazten zuten, eta osterar, ez baldin baziren joaten, bi ordukoa kentzen zieten.

10. Soldata kontuak; asko baldintza txarretan

- **Erref:** DUR-038/033
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 01:06:33. **Bukatu:** 01:08:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

48-49 urteetan, 8 pezetan inguru kobratzen zuten eguneko eta hamabostero jasotzen zuten soldata. Lehenengo gutun-azalean 13 pezetan eraman zizkion amari. Jendea baldintza txarretan zegoen.

11. Tiragomarekin txoritan

- **Erref:** DUR-038/040
- **Iraupena:** 0:02:34. **Hasi:** 01:21:29. **Bukatu:** 01:24:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Aisia » Mendia eta hondartza » Perretxiko bila
- Natura » Fauna

Laburpena:

Perretxikotan bertan inguruan ibiltzen ziren. Eskuetan duen tiragoma erakusten digu, edozein txori harrapatzen ei zuten horrekin.

12. 1935. urtean auto batek harrapatu zuen

- **Erref:** DUR-039/002
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:01:32. **Bukatu:** 00:03:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:

Umetan, 1935. urtean, auto batek jo zuen, eta ordutik dauka aurpegiko ebakiondoa. Hariarekin josi zion don Marcos Unamunzaga medikuak ebakia.

13. La Villara eta San Vicente de Paulera

- **Erref:** DUR-039/003
- **Iraupena:** 0:02:17. **Hasi:** 00:03:21. **Bukatu:** 00:05:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

San Vicente de Paul ikastetxera joan zen umetan, ospitalera. Dena egiten zuten gaztelaniaz, baina etxean euskaraz. Ospitalean Filiberto egoten zela gogoratzen du, orro handiak egiten zituen. Bonbardaketa ostean, La Villako herri-eskolara joan zen.

14. Errekako bainuak, kangrejoak, loinak, ezkailuak...

- **Erref:** DUR-039/004
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 00:05:38. **Bukatu:** 00:08:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Askotan, eskolara joan beharrean, Arripozueta joaten ziren igeri egitera eta bainatzera. Madalena ondoko zubira eta Arzubira ere joaten zirela gogoan du. Errekako karramarroak (kangrejoak), loinak eta ezkailuak harrapatzen zituzten.

15. Bainujantzia barik taparrabosa

- **Erref:** DUR-039/006
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:08:25. **Bukatu:** 00:09:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak

Laburpena:

<p>Taparrabosa erabiltzen zuten, sekula ez bainujantzirik. Arripozueta ez ziren neskak joatean. Astolara joaten ziren neskekin kuadrillan, batzuk bai janzen zuten bainujantzia.</p>

16. Bonbardaketan anaia bi eta aitita hil zituzten

- **Erref:** DUR-039/011
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:11:25. **Bukatu:** 00:12:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:

Ez du gogoan bonbardaketan zelan irten zen etxetik. Etxe ondoko arotzerian egon zela gogoratzen du eta goitik jausten zirenak paperak zirela pentsatu zuen; bera mahai azpian ezkutatu zen. "Paper" horiek bere etxeko ezkaratzera (sukaldera) sartu ziren eta bertan hil zituen bere bi anaia eta aitita.

17. Bonbardaketa osteko momentuak

- **Erref:** DUR-039/013
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 00:13:43. **Bukatu:** 00:15:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:

Bonbardaketa ostean, arotzeriatik zelan irten zen gogoratzen du. Dena zen zarata, hautsa, negarra... Arripozueta joan zen arotzarekin eta milizianoek ez zioten utzi gizonarekin pasatzen, eta bertan gelditu zen emakume batzuekin. Handik Larrasoletara joan zen, kanposantu alderantz; bertan batu zen amarekin-eta. Abioek ez zuten etenik izan.

18. Etxe barik alde batetik bestera

- **Erref:** DUR-039/014
- **Iraupena:** 0:04:54. **Hasi:** 00:15:35. **Bukatu:** 00:20:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Beraien etxea guztiz erreta gelditu zen. Bere aitita eta bi anai bertan hil ziren, eta aititaren gorpua 14 egunetara atera zuten harri artetik. Apatamonasterion egon ziren bizitzen denboraldi batez. Bere aita sukaldari eta suhiltzaile bezala aritzen zen, eta alondigan egoten zen janaria prestatzen. Gerora, Bilbora joan ziren. Herrira bueltatuta, beraien etxe aurreko etxea sartu ziren. Behean "Bar Chimbo" egon zen.

19. Apurtutako etxeak ardiz (arkakusoz) beteta

- **Erref:** DUR-039/016
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:22:48. **Bukatu:** 00:24:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Bonbardaketa ostean, apurtutako etxeetatik etxerik etxe ibiltzen ziren zerbait topatu nahian, eta beti bueltatzen ziren ardiz (arkakusoz) beteta etxera. Zikinkeria asko zegoen.

20. Gerra aurreko akordu bakanak

- **Erref:** DUR-072/001
- **Iraupena:** 0:02:07. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:02:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra aurea

Laburpena:

21. 1936ko Iraileko bonbardaketa eta fusilamenduak

- **Erref:** DUR-072/002
- **Iraupena:** 0:00:48. **Hasi:** 00:02:07. **Bukatu:** 00:02:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

22. Martxoaren 31ko bonbardaketa

- **Erref:** DUR-072/003
- **Iraupena:** 0:05:29. **Hasi:** 00:02:55. **Bukatu:** 00:08:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

23. Apatara, Bilbora eta barriro Durangora

- **Erref:** DUR-072/004
- **Iraupena:** 0:03:05. **Hasi:** 00:08:24. **Bukatu:** 00:11:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » lhes egin beharra

Laburpena:

24. Gerraostea Durangon

- **Erref:** DUR-072/005
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 00:11:29. **Bukatu:** 00:12:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura

Laburpena:

25. Gerrak kalamidadea besterik ekarri ez

- **Erref:** DUR-072/006
- **Iraupena:** 0:00:24. **Hasi:** 00:12:26. **Bukatu:** 00:12:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura

Laburpena:

26. Gerraosteko eskola: jipoia Maristetan

- **Erref:** DUR-072/007
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:12:50. **Bukatu:** 00:14:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com